

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Correspondențele sânt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerățiune nouă

la

„Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1879 cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșese cu ultima Martie 1879 a și înnoii din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie expeditura silită a sista sau a întârșia cu espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumără de nou, să nu întârșie, pentru ca editura să se poată orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumărăntului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în expedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Alegeri la sinodul arhidieceșan.

În cercul V (Hațeg) din cler: Ioan Raț, protopresbiter; dintre laici: Ambrosie Bârsan, primariu și George Danilă, primariu. În cercul VII (Zarand) din cler: Nicolae Mihălțan protopresbiter; dintre laici: Dr. Iosif Hodoș, asesor consist. și George Secula, avocat. În cercul IX (Alba-Iulia) din cler: Alecsandru Tordoșan, protopresb; dintre laici: Nicolae Găetan, avocat și Rubin Patița, avocat. În cercul X (Abrud) dintre laici: Gherasim Candrea, avocat și Absolon Todea, doctorand; în cercul XIV (Bistrița) din cler: Simion Popescu, ierodiacon și

profesor; dintre laici: Partenie Cosma, avocat și Dr. Popoviciu Barcianu, profesor; în cercul XV (Deag) din cler: Daniil de Tămaș adm. protopresb.; dintre laici: Servian Popoviciu Barcianu, jude la tabla reg. și Eugen Brote proprietariu; în cercul XVII (Vâlcele) dintre laici: Cavalier I. Pușcariu septemvir și Dr. N. Pop profesor; în cercul XVIII (Brașov) din cler: Iosif Barac, protopresbiter; în cercul VIII (Gioagiu) din cler: Dr. Ilarion Pușcariu protosincol, dintre laici: Sabin Piso, concipist de adv. și Corneliu Pipoș concipist de adv.; în cercul XII (Cluj) din cler: Vasiliu Roșescu, protopresbiter, dintre laici: Anan. Trombițaș, proprietariu și Vasilie Almășan, avocat. cercul XIX (Făgăraș) laici: Ioan Bran de Lemeni și Ioan Codru Drăgușan, președ. la sedria orfan.; cercul XVIII (Brașov) laici: Diamandi Manole, comerciant și Ioan Popea, profesor gimnas.

La cestiunea maghiarisărei.

E cunoscută sfruntarea cu care presa maghiară și maghiaroană susține înainte cu vre-o două săptămâni, că numai Românii de leagă greco-orientală s'ar frământa cu protestări în contra întroducerii limbei maghiare în scoalele populare nemaghiare. Lumea numai cât de puțin informată și de bun simț scia dinprotivă, că încât pentru popor acesta fără deosebire de confesiune este un trup și un suflet, când e vorba de apărarea celei mai scumpe comori, a limbei sale. Mai rămaseră oare-cari nedumeriri cu privire la atitudinea episcopatului greco-catolic; nedumeriri, ce se basau mai cu samă pe enunțația nerușinată a unui soit-disant preot român (!), cunoscut însă tuturor Românilor ca renegat înșelătoriu și înșelat totdeodată. Am reproduș în unul din numerii ultimi reprezentațiunea episcopatului greco-catolic. Dîcînd: „episcopatul gr. cat.”, generalisăm cu inten-

țiune, căci voim să credem afirmațiunilor „Foiei scolastece” din Blaj, ce ni-au incredințat, că atât episcopul Pavel, cât și ordinariatul Oradiei s'au declarat pe deplin învoșiți cu pașii făcuți de metropolitul Vancea și episcopul Mihályi. Vêdenduși astfel presa jidano-maghiară arma, îndreptată în contra archiereilor gr. orientali, sfărîmată, întinse mâna cu nespuse după petițiunea „nemeșilor” renegați din Maramurș. Eacă, strigă chorul „opiniuni publice” jidano-maghiare, chiar oameni din poporul român cer cu stăruință fericirea lor prin limba maghiară. Nu scim în adevăr de ce să ne mirăm mai mult: de ne mai pomenita naivitate a celor ce cred, sau de nemărginita îndresneală a celor ce susțin, că o petițiune, pe care la primul loc a subscris-o vice-comitele (!) Mihálka, urmat fiind de o droaie de „bocskoros nemes-i” etc. etc., o astfel de petițiune, dîcem să aibă chiar și cea mai mică valoare de argument în contra archiereilor români. Dar Rutenii cu episcopii Pászthely și Tóth! ni se obiectează. Rêspundem: Poporul rutean din Ungaria nu s'a exprimat, fiind o ceată neorganisată, cel puțin lipsită de inteligență conducătoare. Întru cât însă Rutenii din Ungaria au o generațiune jună, ce se pregătesce pentru conducerea viitoare a conaționalilor, aceea și a dat verdictul, și un verdict, de sine se înțelege, foarte aspru.

Foile vieneze ne raportează despre manifestațiunile chiar sgomotoase a le societăței academice „Sit” din Viena, ce a făcut adevărată demonstrație în contra maghiarisărei. Și societatea ruteană „Ruscaia Osnova,” tot din Viena, a pregătit o adunare demonstrativă în privirea noii asupriri maghiare.

Cum cugetă Sașii asupra întroducerii limbei maghiare în scolile populare, cred că nu mai avem lipsă a spune. Scie lumea, ce zeloși sînt ei în privirea limbei. Afară de aceasta se aușise despre pași făcuți din partea

superintendentului Dr. Teutsch la ministeriul din Budapesta.

În sfârșit se mișcă chiar și Slovacia, cei mult cercați și prigonși de cătră nisce oameni de sama unui Grünwald. Punem sub ochii publicului nostru cetitoriu următoarea enunțațiune din cercuri slovăcesci, publicată în foaia „Národne Noviny”:

„Punctul nostru de vedere în afacerea aceasta este prea clar. Noi recunoascem limba maghiară ca diplomatică, și ca mijloc pentru înțelegerea reciprocă; sub nici o condițiune însă nu putem concede îndreptățirea ei acolo, unde ea nu este limba proprie a poporului, pe un teritoriu, ce din timpuri nepomenite e locuit de poporul slovac. Purcedînd dela acest punct de vedere, recunoascem în oare care privință necesitatea învățămîntului limbei maghiare în scoalele medie, și cum-că în privirea aceasta sîntem sinceri, am dovedit prin aceea, că am dat la instituturile noastre închise cu forța limbei maghiare atâtea oare de învățămînt, câte le pretindea necesitatea practică generală și câte le permiteau principiile pedagogice. Proiectul de lege însă vrea să ne magharizeze și scoala poporală, atacînd nu numai drepturile garantate a le naționalităților și confesiunilor ci batjocorind tot de o dată toate principiile pedagogice sănătoase.

Învățămîntul elementar al tinerimei maghiare, fiind și așa slab, să se înmulțească cu o limbă, ce copiii de 6-12 ani să o învețe pe contul celorlalte cunoscințe necesare pentru viața practică, spre a o uita eară ca țerani și meseriași. Pedagogii cei mai renumiți consimt, că aceasta din punct de vedere pedagogic este o procedere absurdă și nu se poate prin nimica justifica; numai în Ungaria nu vreau să înțeleagă aceasta, sau nu sînt în stare a cuprinde acest adevăr general. Naționalitățile nemaghiare sciu însă unde țintesc toate aceste și s'au declarat cu unanimitate în contra acestui atentat

FOIȚA.

Aventurile

doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.
(10. urmare.)

VII.

De la Leyden la Anvers.

Părășit-a doctorul Van-der-Bader adese-ori cetatea Leyden, care are onorul de a 'l fi vêdută născînd?

— Nici odată.

— Ei bine, scumpul meu învățatoriu, conclusiunea mea este atât de simplă, precum de naturală.

— Să vedem care e conclusiunea Dtale.

— Pentru ca celebrul profesor de universitate să se hotărăscă a părăsi Leyden și obiceiurile sale; mica sa casă din suburbiul Vyverberg și pe menagera Lisbeth, trebuie...

— Trebuie... repetă învățatul ca un echo.

— Tebuie, urmă scolarul, ca un

mare problem scientific să se afe în punctul de a fi rezolvit de doctorul Van-der-Bader.

— Nu țî-l voiu ascunde mai mult, tinerul meu prietin.

— Eram sigur de aceasta.

— Eu merg la Paris, pentru a vedea, pe cel mai minunat om al seculului.

— Numele lui?

— Michelet.

— Michelet, de la Institut; Michelet marele, raționabilul scriitoriu, pictorul femeiei și al amorului!

— Îl cunosci, respunde'mi iute, strigă Van-der-Bader, emoționat...

— Nu îl cunosc, decât din lucrările sale, pe cari le admir prea mult.

— Ah, da.

— Dar prea bucuros ași voi să îl salut.

— Bine, urmează'mi, eu îți voiu procura acest onor!

— Într'adevăr, învățatoriule, vei face aceasta?

— Fără indoială. Eu simt trebuința de o convorbire serioasă cu autorul acestei admirabile cărți despre

amor, care descopere pentru sciință câmpuri vaste necercetate... simt trebuința de a mă umili înaintea acestui mare om rugându-l să imi permită a călca în urmele sale!

— Pe legea mea, domnule doctor, îți voiu urma, dîșe tînărul, cu un suris străin în față... cine scie de nu vom afla fericirea călătorind împreună.

— Nu este fericirea, ce caut, dîșe profesorul.

— Eu din parte'mi te întreb: ce cauți dară?

— Amorul, respunde Van-der-Bader, cufundându-se într'o visare profundă!

— Amorul, amorul, repetă tinerul cu un suris silit pe buze... ei! aceasta este toată fericirea!

Și, ca și când o tristă cugetare se ivesce în spiritul cuiva, domnul Ellermann tresări, dîcînd încet: „Nu totdeauna.”

VIII.

De la Leyden la Anvers (urmare).

Până la Dordrecht călătorii nu vorbiră împreună.

La Dordrecht, învățatul schimbă câte-va cuvinte cu soțul seu de drum și se cufundă de nou în visurile sale.

D. Ellermann era foarte impacient.

El desfăcî un sac de drum, scoșese din el o bucată de jambon, o pânișoară, și le mănca, cu dinți atât de albi încât ar fi fost admirați chiar în gura unei dame.

În mai multe rënduri vechiul elev de universitate, se adresase cătră doctorul; însă acesta abună samă nu îl aușise, căci el nu ridica nici măcar ochii.

— Trebuie să întrebuițez mijloace mai puternice pentru a îl scoate din această trândăvie, cugetă Ellermann, dar ce se fac?

— Ah, o idee.

Și pentru a pune fără întârșiere aceasta idee în lucrare, el își ridică cotul până la înălțimea ferestrei și o lovi cu putere.

Sticla sbură în o mie de părți.

— Una din flacoanele mele s'a spart! strigă Van-der-Bader.

— Ba nu, domnul meu; numai

asupra drepturilor și culturai lor. Ei știu din experiențele lor de până acum că aici nu e atât vorba de limbă, ci de aceea, ca să le fie organelor scolastice ale statului cu puțință a se mesteca după plac în afacerile scoalelor confesionale nemaghiare și ca prin aceea dreptul de supraveghere a confesiunilor asupra scoalei lor să se nimicească... Mult laudată lege despre naționalități în Ungaria nu prea are valoare și puținul ce-l oferă de mult s'a delăturat eară prin alte legi. Polonii în „barbara“ Rusie absolutistică își au limba lor mai mult asigurată decât noi. Ce scop are legea mult citată despre naționalități, dacă în contra literei legii mai vreau să ne maghiarizeze și scoala poporală?... În vre-o câți-va ani Maghiarii au să serbeze iubileul de 1000 de ani de când cu descălecarea lor în Ungaria. Până atunci Maghiarii — bag samă — voiesc să fie săvârșită opera lor de maghiarizare, pentru a pute dice: *Toată Ungaria este maghiară!* În cât ne privește pre noi — noi vom mai petrece multe legi de aceste! — *Ungaria n'a fost și nu va fi nici când maghiară!*

Revista politică.

Sibiu, în 9 Martie.

În timpul, care nu este ocupat de afaceri ale Seghedinului, camera ungurească mai scutură în grabă dela sine câte o cesiune, ce privește toată țara. Așa în ședința ei din 6 l. c. a primit propunerea dep. Irányi, prin care ministrul de justiție se deoblegă a așterne cât mai îngrabă un proiect de lege despre introducerea căsetoriei civile obligato-

rice. Situația în afară este aproape neschimbată. „Oficiul Reuter“ ne spune că sultanul ar fi esmîs o iradă, prin care Poarta se împuternicește a încheia o convențiune cu Austro-Ungaria cu privire la Novi-Bazar. Aceasta noutate o am auzit de atâtea ori, încât nu mai poate produce la nimeni nici un efect.

Despre diferențele ce s'au ivit la îndeplinirea dispozițiilor a le tractatului dela Berlin, semi-oficiala „Wiener Abendpost“ se exprimă în următorul chip: „Famele despre o conferință supletorică pentru complanarea diferențelor escate la îndeplinirea tractatului dela Berlin se perd tot mai mult din presa europeană. În deobște precumpenește privirea, că încercărilor puterilor europene le va succede, a delătura aceste diferențe și fără mijlocul unei conferințe suppletorice, și că indeosebi deșertarea teritoriului ocupat de trupele ruse nu se va zădărnici prin cesiunile până acum

neresolvite.“ De și aceste cuvinte sînt frase, cari se folosesc cu ori ce ocaziune, totuși transpiră pînă și sururi, că proiectul unei conferințe suppletorice nu va fi spriginit de cătră Austro-Ungaria.

În senatul imperial de la Berlin se petrec acum adese scene lărmuitoare. Parlamentul a dat act guvernului pentru raportul cu privire la măsurile de siguranță luate anul trecut, și pe cari măsuri le numise „mica stare de asediu a Berlinului.“ În cursul discuției, d. Liebknecht a apărut conduita socialistilor și a combătut asprimea întrebuițată contra-le de cătră guvern. Presidentul adunării a fost silit să chiepe pe orator la ordine și să l amenințe cu retragerea cuvîntului, dacă va mai întrebuița în discursul seu espresii anticonstituționale. D. Liebknecht a vorbit mai cu seamă de „republica Germaniei“, ceea ce a produs în parlament o reclamație generală Conte de Eulenburg, ministru de interne, a făcut o espunere întinsă asupra tulburărilor socialiste și a terminat dicînd, că toată lumea scie bine pe cine avea să apere guvernul în Berlin, ca alusie la cele două atentate făcute contra împăratului.

Prin cercurile diplomatice din capitala Germaniei se vorbește, că la nota lordului Salisbury de la 26 Ianuarie, cabinetul rus a răspuns deja la 3 Februarie. Principele Gorciacoff în răspunsul seu s'ar fi încercat să combată acușiunile aduse Rusiei prin acea notă. Administrațiunea Rumeliei orientale a fost încredințată locotenentului-general Stolypin cu un cerc de acțiune independent, egal cu acela care se cuvine unui guvern general. Comisariul general pentru Bulgaria, principele Donducoff-Korsacoff, n'a făcut o ingerință în afacerile administrative ale Rumeliei orientale. Organisațiunea milițiilor din Bulgaria și Rumelia orientală a trebuit naturalmente să înceapă sub conducerea unită a comandantului suprem rus, însă ocuparea posturilor de ofițeri s'a făcut într'un chip cu totul diferit. Pe când dar în Bulgaria cea mai mare parte din comandamente le-au luat ofițerii ruși, dice Gorciacoff, în corpurile de miliție din Rumelia orientală, majoritatea sarcinelor de ofițeri sînt ocupate de Bulgari. Apoi cancelariul imperial accentuează împrejurarea, că nu aceste cesiuni sînt acelea cari ar pute să conjure un pericol pentru liniștea Rumeliei orientale. Amenințatoarea este numai cesiunea pentru ocuparea trecătorilor de la Balcani de trupele turcești, fiind că populațiunea provinciei se opune contra acestei eventualități. De altmîntrelea, astfel se asigură cel puțin prin cercurile bine informate, această controversă dintre Englitera

și Rusia aparține la o fasă, care trebuie să fie considerată ca rezolvată încă de mult.

Un diar englez „Morning Post“ spune, că guvernul austro-ungar ar fi instruat pe diplomații sei diplomatice a spriginii gravaminele, cuprinse în nota lui Salisbury în contra administrației rusești a Bulgariei și Rumeliei resăritene.

În camera Italiei la o interpelațiune a dep. Dellarocca prim-ministrul Pretis desfășură pașii, cari i a... întreprins plenipotențiunii italieni în congresul dela Berlin, pentru a resulta un bun arangement a datoriei turcesci. Congresul a luat act despre aceasta, el însuși a remonstrat după aceea la Turcia, care însă a dat un răspuns puțin mulțamitoriu. El a trimis proteste energice, pentru ca creditorii italieni să nu fie post-puși acelor de alte națiuni. Pertractările încă nu s'au terminat.

Discursul

dului T. L. Maiorescu rostit în Camera României la 23 Febr. (8 Martie 1879).

(Înceiere).

Nici odată, dlor, într'un parlament nu s'a cerut a se vota alta, decât concesiunea, nu s'a cerut să se voteze motivele. Așa dar cerința minorității de a i vota noi și motivele, este nedreaptă și neparlamentară.

Din mijlocul partidului conservator, căci din întimplare propunerea majorității a fost dela început a amicului meu politic d. Carp, noi am venit să vă dăm o dovadă și eram inspirați de simțimentul, că într'o cesiune așa de gravă, care ne angajiază în fața străinilor, să dispară luptele de partid și v'am dis: dlor, este probabil că asupra motivelor nu ne unim, dar fiind că asupra concesiunilor ne unim, să facem un armistițiu, votăm și noi propunerea majorității dv., și în discuțiunea publică fie-care și va spune profesiunea de credință, și apoi în viitoarele camere de revisuire, cei cari din noi vor mai veni, vom avea ocaziune să spunem ceea ce credem. Însă să nu facem aceasta aghi, când lumea din afară este atât de agitată în privința noastră, adevă în privința tractatului dela Berlin, relativ la noi. Nu faceți dar această luptă înverșunată în sinul parlamentului! Eată ce diceam noi din opozițiunea conservatoare. Cum, dlor din fracțiune, veniți acum și faceți o discuțiune înverșunată, pe care noi din opozițiune voim a o evita guvernului? Dar oare de ce? dlor, ia să ne punem în ipotesa, ce o sperăm noi ca realizabilă, că s'ar fi votat declararea pentru revisuirea art. 7 în unanimitate; ce se întempla în discuțiune? Fie-care ar fi discutat și ar fi motivat după cum înțelege: ar fi venit d. Codrescu să și spună vederile sale, d. Vizanti să și spună părerile, și așa toți am fi venit să espunem vederile noastre, adeseori deo-

sebite, dar am fi votat în unanimitate această declarațiune, ca concesiune a motivelor. Apoi ar mai fi fost cineva în țară care să ar fi indoit asupra sensului unui asemenea vot. Ce! credeți dv., că ar fi fost în țară un singur om care ar fi creșut, fiind că de exemplu d. Codrescu a găsit de cuviință să voteze declararea pentru art. 7, că dsa, a renunțat la ideile d-sale asupra Evreilor? De sigur nu! Am fi dat numai țerei spectacolul de o Cameră și un Senat uniți fără nici o nuanță de partid, fără nici o notă discordantă, pentru a ne scăpa de o situație și a ne bucura cu o oară mai înalțe de independența recunoscută. (aplaude).

Dlor, eată teoria constituțională pentru care nu m'am putut uni cu părerea minorității.

Mai este un alt argument; eu, părerea minorității nu o găsesc destul de francă, nu în intențiune, intențiunile sînt totdeauna france, dar în formularea ei.

Dlor, Camera și Senatul a primit la 30 Septembrie 1878, următoarea declarațiune și eu sînt în drept a vă vorbi de aceasta, fiind că noi din opozițiune vă spunem că pe atunci: dlor, nu faceți declarațiune în privința tractatului de Berlin, înainte de a întreba țara! Nu ne angajați pe calea aceasta, căci ne lipsesce, dacă nu competența juridică, dar ne lipsesce competența mai înaltă dată de națiune de a vorbi și de a o consulta. Vă aduceți aminte, năși primit propunerea noastră de nouă alegeri, marea majoritate a acestei Camere și a Senatului a primit această declarațiune: „Camera, luând cunoștință de tractatul de Berlin, autorisă pe guvern a se conforma voinei colective a Europei.“

O voce. Resoluțiune, nu e declarațiune.

D. T. Maiorescu. Ori-ce rezoluțiune este o declarațiune, dar nu ori-ce declarațiune e o rezoluțiune. (Aplause).

Acum, fac a doua întrebare: Dacă nu era tractatul de Berlin, dacă el nu vorbia de revisuirea art. 7, dv., tot ați fi venit să modificați acest articol 7? eu cred că nu.

D. N. Ionescu. Ba da.

D. T. Maiorescu. Aud pe șeful fracțiunii dicînd: da. Va să dică; fără nici o presiune din străinătate ar fi venit fracțiunea și, din cer senin, ar fi cerut revisuirea art. 7 pe care tot ea l'a introdus în Constituțiune? (Aplause).

Apoi aceasta ar fi cel mai zdrobitor testimonium paupertatis ce și l'ar da fracțiunea ca partid politic, și încă și l'ar da în circumstanțe agravante, pe când astăzi tot și l'ar da dară și l'ar da în circumstanțe atenuate. (Aplause, ilaritate).

Dară eu cred că toți cari au iscalit propunerea minorității, nu au dat mandat dlui Ionescu a dice: da, cred că mulți — dacă nu toți — vor dice, că nu și găsiu acum momentul de a revisui art. 7 dacă nu era tractatul de Berlin.

stângăcia mea e cauza, că am spart oblonul.

Prin aceasta s'a pornit conversația.

— Mie mi e foame, dice învățatul, uitându-se cu dor la jambonul gustuos, ce îl înghiția vecinul seu. Văd, că D-ta ești un om cu minte, adause el.

— Fără îndoială.

— Eu voiu fi constrins a aștepta sosirea noastră la Anvers, pentru a mi stempăra foamea, și profesorul scoase o profundă oftare.

— Mă remășesc, dice Ellermann, că D-ta te cugeți la turtele cocoanei Lisbeth și la plăcintele cocoanei Abigail?

— Ai nimerit-o, prietino, eu nu contradic.

— Îmi permiți să îți ofer o felie de jambon și o pânișoară?

— Îți permit, îți permit, cum se nu; stomachul meu nu va uita acest nou serviciu.

— Vei lua în nume de bine, cu această gustare frugală. Eu n'am cugetat de loc, că voiu avea fericirea a călători împreună cu ilustrul meu profesor.

— Frugalitatea! dice Van-der-Bader înghițînd cu mare plăcere bucatele ce i le oferise compagnonul seu, precum veți, eu mă ospitez minunat.

— Poftesce, dice Ellermann, scoțînd o sticlă cu gâtul strîmt dintr'un unghiu al sacului seu de drum, aceasta va face se mă ierți mai curînd.

— Să vedem, tinerul meu prietin, ce drac ai D-ta aci?

— Vin de Côte-Rôtie din anul o mie opt sute două-deci și opt.

— Într'adevăr?

— Tocmai cum îți-am spus.

— 1828? anul cu cometul, paremi-se?

— Nu știu, dar afirm că vinul e bun, gustă-l...

— Și D-ta?

— Ei, eu... beau numai apă.

— Așa; de mult am făcut jurământ se nu mai beau vin și vreau să l țin cu scumpătate...

— Șod lucru, prietino, și te rog să îmi esplici acest problem!

— Ce problem?

— Dacă D-ta nu beai vin, pentru ce îl porți cu D-ta în sacul de drum?

La aceste cuvinte Ellermann, care

înroșise puțin, își ridică uimit marii sei ochi la doctorul.

— Foarte simplu, dice el.

— Ah!

— Nu îți-am spus în gara de Leyden, că așteptam pe un amic...

— Ah, da, da! îmi uitasem dice doctorul, totuși lui am se îi mulțumesc, că am putut să plec cu D-ta.

— Și că D-ta vei bea acest vin escelent, adause Ellermann cu un suris.

Învățul, ne mai avînd altă obiecție de-a face, desfunda sticla cu Côte-Rôtie, o puse la gură și sorbi cu mare plăcere vinul dintr'ensa.

— Delicios! adause el în sfîrșit înapoind lui Ellermann sticla cu deservîșire goală.

Trenul se opri tocmai la gara de Anvers.

Tinerul se uită la orologiu.

— Nouă oare și trei-deci și cinci de minute, dice el.

— Prea bine, dice Van-der Bader, ne apropiem de ținta călătoriei noastre.

— Încă nu!

— În două-spre-dece oare vom vedea pe marele Michelet!

— Aceasta îi cu neputință, dom-

nule doctor, căci preste noapte rămănem în Anvers...

— Eu, dice învățul cu o linișce perfectă, eu în dece minute plec la Gand, mă voiu sui pe trenul, ce merge la Lille, și decî voiu fi la Paris în șapte oare.

— Ei, dar sîntem prea osteniți!

— Eu nu sînt ostenit nici odată.

— Sînt eu, domnule doctor.

— Bine, amice, odichnesce-te cât îți place la Anvers, și apoi ne vom întalni în Paris.

— Ba nu! prefer a nu mă despărți de D-ta.

— Eu de asemenea, respunse profesorul.

— Domnii călători la Francia! strigă un funcționar îmbrăcat de gală.

Van-der-Bader și Ellermann se grăbiu a părăsi vagonul și se îndreptară spre un tren, care aștepta timpul hotărît, pentru a se pune în mișcare.

Studentul se suî întâiu.

Un fluerat șuerătoriu resună.

— Suiți-vă, suiți-vă, dicea un conductor.

Cu piciorul stâng pe treapta vagonului, cu cel drept pe trottoir Van

D. G. Vernescu. Aceasta e natural. D. T. Maiorescu. Apoi evident, că e natural; dar vedeți că lucrurile cele mai naturale sînt pentru unii mai grele de înțeles. (Risete).

Dacă e dară natural; dacă e misiunea noastră, când am fost aleși că nu era de a revisui art. 7 fără tratatul de Berlin, apoi care e propriul motiv pentru care cereți acum revisuirea acestui articol? Neapărat tratatul de Berlin! Dacă dară acesta e propriul și adevăratul motiv, aveți sinceritatea a 'l spune! Dvoastră însă nu 'l spuneți, ci voți să dați propunerii d-voastre aerul pur și simplu, ca ar fi o propunere eșită din sinul țerei, abstrăgînd de la tratatul de Berlin. Ei bine, eu înțeleg această propunere. Nu voți să aibă aerul, că e lucrată sub presiunea străină declarațiunea dvoastră, dară nu e mai puțin adevărat, că îndată ce Camera și Senatul au primit tratatul de Berlin, numai trebuie decît să venim acum și să fim consecuenți dînd camerei de revisuire calea de a modifica art. 7. Fiind că dară, dlor, trebuie să fim consecuenți unui vot anterior, care dădea: „primim tratatul de Berlin“, trebuie să primim astăzi pur și simplu declarațiunea prealabilă pentru revisuirea articolului 7 și nimeni în țară nu se va îndoi asupra sensului acestei declarații. Nu este un alegător în țară, care nu știe că tratatul de Berlin este, care vî cere revisuirea și nu va fi nici un alegător, care să și facă altă idee. Atunci ce pericol vedeți de a vota simplamente această moțiune, spunînd însă în discuțiunea aceasta fie-care motivele sale, precum și eu spun pe ale mele? Și ce găsiți straniu ca în fața străinului, unanimitatea acestei Camere să acopere pozițiunea cea grea ce o are România? (Aplause).

Voiu termina, dlor, arătîndu-vă motivele pentru cari noi primim acea moțiune a majorității, motivele, cari se deosebesc de acele ce am vădut în raport, precum și de acele a le minorității d-l-r. Onor. d. Codrescu în espunerea sa linisită în cuvinte dar violentă în concepțiune, ne-a spus între altele aceasta; când a pus țara art. 7 în Constituțiune, ea și-a adus aminte de o tradițiune seculară și nu a făcut alta decît a consacra ceea ce era și în regulamentul organic și în legile mai vechi, cari le-a avut de socoli înainte, și d. Codrescu a voit să investească art. 7 cu toată venerațiunea ce se cuvine tradițiilor și istoriei unui popor. Eu nu sînt de opiniunea aceasta. Eu cred că nu are a face art. 7 cu tradițiunea noastră istorică, și eată de ce: La început, în acea tradițiune istorică, în adevăr națiunea română a fost ante-luptătoarea creștinismului în contra semilunei. Acesta este un titlu de glorie al nostru, de a fi apărat ca sentinela de la răsărit creștinismul european, pe cât am putut în contra năvălirii Turcilor, și nu de geaba în Roma italică în orașul nostru de patrie primitivă, se aduceau Te-Deumuri în onoarea lui Mihail-Viteazul și a lui Stefan cel mare, pentru victoriile în contra Turcilor. Însă acum, dlor, în secolul XIX, este oare tot luptă de creștinătate la ordinea țării? Dar oare un po-

der-Bader era gata se urmeze ordinului conductorului, când deodată stătut pe loc, lovindu-se peste frunte.

— Cartea mea, cartea mea, strigă el; mi-am uitat cartea, me duc s'o caut.

— Fă iute, dize Ellermann.

Învățatul alergă la trenul ce'l aduse din Leyden, și se suie în vagonul care'l ocupase cu vechiul seu elev și apucă cartea cu un aer de cuce-ritoriu.

Apoi voi să se întoarcă la amicul seu.

Drumul de fer era liber de ori ce obstacul.

Trenul plecase de cinci secunde.

În depărtare de două sute de metri se vedeau urmele fumului, cari se înălțau spre nuori; fluieratul prelungit al mașinei resuna ca un din urmă „remas bun!“

(Va urma.)

por are numai o misiune în viața lui? Și odată ce acea misiune este împlinită, el trebuie să moară, ne mai avînd altă misiune pe pămînt? Oare un popor nu și arată vitalitatea s'a, mai ales atunci, când poate să îmbrace cu o egală tărie diferitele misiuni istorice cari i se presentă unele după altele? Cine ați mai vorbesce în Europa apusană de misiunea creștinătății speciale? Este numai Rusia de la Nord care a venit cu crucea ortodocsiei ca să deslege cestiunea orientului! Dar nouă, cari am fost creați ca Stat constituțional și în forma modernă, în urma reshelului oriental prin tractatul dela Paris, prin stăruința mai ales a generoasei Francie, a unui membru din ginta latină, nouă nu ni s'a dîs, că ne crează pentru că sîntem ortodocsii orientului, ci pentru că sîntem sentinela ginteii latine înaintate în orient; pentru că ni s'a spus, că avem naționalitatea latină de susținut în orient, ca o oasă în mijlocul pustiului de alte rase. (Aplause). Apoi, atunci vî întreb, dlor, ginta latină are ea a face în special cu ortodocsia, ori cu creștinătatea? Romanii au fost păgâni; Italianii sînt catolici; Francezii sînt catolici și protestanți, sînt Români uniți și neuniți. Religionea, ori cât ar fi ea de importantă, este o notă accesoriă a naționalității: sângele, limba, aspirațiunile comune, aceasta este ginta latină. (Aplause).

Atunci, dlor, pentru ce mai puneți în Constituțiunea acestei ginte latine din Orient, o escludere religioasă?

Ori cari ar fi temerile dv. nu puteți să aduceți o restricțiune religioasă; luați legile și le faceți ori cât de restrictive pe terenul economic și social. A pune însă asemenea restricțiuni cu privire la religiune aceasta nu intră în ideile secolului de astăzi, și a fost o mare greșală ce s'a comis, când s'a introdus aceasta, în 1866, în pactul fundamental al țerei.

Vă voiu atrage însă luarea aminte asupra unui punct foarte caracteristic. Ați cetit protocoalele tratatului de la Berlin, și știți că în protocolul 8 s'a pus mai pe larg această cestiune. Cine descepta cestiunea? Cine cerea ca să se steargă ideea de ortodocsism și de intoleranță religioasă? Este sora noastră de ginte latină, Francia...

O voce. Este d. Waddington.

D. T. Maiorescu. Francia întărită de Italia și susținută de celelalte puteri apusene, acele de la cari primim noi cultura, acele ale cărora tradițiuni de cultură sîntem chemați să le susținem în Orient.

Cine din contră ar fi voit să manținem art. 7 în Constituție? Rusia ortodocsă.

D. Vernescu. Nu este esact.

D. Maiorescu. În fața acestei desmințiri, sînt silit, a ceti un pasagiu din protocolul 8, dela 28 Iunie 1878. Rog pe onor. birou să binevoiască a mijloci, ca să mi se aducă îndată broșura oficială. Continuu până atunci.

În adevăr, și aci este o eroare care o comitea d. deputat Vizante în vorbirea sa de alaltăieri.

Nu a venit Rusia în numele naționalității panslavistice, să facă reshelul din urmă, ci a venit cu crucea ortodocsă în mână. În numele ortodocsiei ne-a învîluit asemenea pe noi în tratatul dela San-Stefano. În numele crucei ortodocsiei și-a luat dreptul ca să vorbească și pentru noi. Noi nu i dăm acest drept, căci noi ortodocși sau nu, sîntem mai întăiu de toate ginte latină și nu ginte slavă. (Aplause).

Mi s'a adus acum protocoalele congresului din Berlin și voiu dovedi, că era inecșactă desmințirea dlui Vernescu. Eată ce dize protocolul: „D. Waddington admite independența Serbiei“ (și știți, că același principiu s'a aplicat și la România) „dar sub beneficiul următoarei propuneri: locuitorii de ori ce religie se vor bucura de deplină egalitate de drepturi.“

Această propunere de toleranță religioasă o desvoltă reprezentantul Franciei mai pe larg în protocolul al 10-lea, și la celelalte puteri apusene.

Numai Rusia s'a împotrivit, și eată ce dize protocolul 8: „Principele Gorciacof se teme, ca această redacțiune să nu se aplice mai cu samă la Israeliți, și fără să se împotrivescă principiilor generale exprimate întrînsa, Alteța Sa...“

D. Vernescu. Vedeți că nu este vorba de religiune.

D. T. Maiorescu. Apoi da, nu cumva voți ca principele Gorciacof să vie în fața Europei și să dize: nu primim așa elementele de cultură din Europa. Dar vine îndată declarațiunea d-sale lămurită, o dize aceea principele Gorciacoff destul de sincer și de clar.

Alteța Sa nu ar dorî ca cestiunea Israeliților, care își va avî rîndul mai târziu, să fie prejudecată prin o declarațiune prealabilă. Dacă este vorba numai de libertate de religiune, principele Gorciacoff declară că, ea a fost totdeauna în vigoare în Rusia, în ceea ce îl privește, dînsul aderă cu totul la acest principiu, și ar fi gata să îl întindă în sensul cel mai larg. Dară este vorba de drepturi civile și politice, și Alteța Sa cere să nu se confunde Israeliții de la Berlin, Paris, Londra sau Viena, cărora negreșit nu s'ar putî refusa nici un drept politic sau civil, cu Evreii din Sîrbia, România și câteva provincii ruse, cari sînt, după părerea sa, un adevărat flagel pentru populațiunile indigene.“

Par că auđiam pe d. Codrescu, când cetiam aceste cuvinte ale principelui Gorciacoff din congresul cel mare al Europei.

Vedeți dar, că Francia, Italia și Engiltera, care are și dînsa jumătate sânge latin, sînt cele dîntăiu de a insista ca să nu pună o cestiune de naționalitate, și dacă a avut Francia un merit în istoria modernă a secolului nostru, este de a fi pus înainte principiul naționalităților.

În virtutea dar a principiului de ginte latină stăm noi aci, ear nu pentru ortodocsie.

Cu aceasta ne putem apăra în viitoriu în contra panslavismului. Cu aceasta putem să continuăm a primi germenele de cultură, de acolo de unde l'am luat și până acum, adecă de la Occident, și nu de la Nord.

Un ultim cuvînt pentru o perspectivă mai înaltă în viitoriu: când în urma votului d-v. s'a întins piciorul țerei peste Dunăre, când ați luat Dobrogea, unde sînt și alte religiuni, cu acest pas de cea mai mare însemnătate pentru soarta acestei țeri, ați dîs, în mijlocul popoarelor peninsulei Balcanice: la deslegarea finală a cestiiei Bizanzului, vrem și noi Români să dîcem cuvîntul nostru, și acest cuvînt nu poate fi religiunea ci cultura occidentală.

Mă resum dar: art. 7 din constituțiune a fost un anachronism la 1866. La 1866 era vorba de națiunea română, ear nu de ortodocsie; tradițiunile noastre religioase în contra Turcilor nu își mai aveau și nu își mai au locul, ele trebuie să fie înlocuite cu ideile ginteii latine, și de aceea nu primesc să mai fie restricțiuni religioase în constituțiunea României.

Ear pentru cestiunea Ovreilor, aceasta se va rezolva la alegerile viitoare și chiar în sinul constituantei. (Aplause prelungite).

Varietăți.

* (Din Basarabia). Cetim în „Curierul balasan“: În unul din Nr. jurnalului nostru am arătat publicului român, că în Basarabia, ce ni s'a răpit de Congresul de Berlin, chiar aici ce doreau venirea Rușilor, ați cu lacrimi regretă perderca Românilor. Eată ce primim din Ismail: Schimbarea, ce s'a făcut ne a mușcat destul de simțibil. Să ve descriu toate cu deamăruntul nu pot, mă tem, ca nu cumva cădînd această scrisoare în mîna poliției secrete (căci grație milostivului guvern, ne-a înzestrat și cu aceasta), apoi rezultatele ce m'ar aștepta ar fi identice cu ceea ce pățesc bieții așa titluși nihilști. Mă întrebați dacă avem scoli! nici una, nici bărbătesci nici femeiesci. Mult milostivul guvern se îngrijesce mult de lumină. Cât pentru părerea de rău după Români, apoi aceasta nu mai este o taină; țărani, chiar Malorosieni, cu lacrimi strigă unde sînt Români, unde binele ce am perdut? Reprezentanții autorităților, să te ferească Dumnezeu, tot ce poate fi mai urât. Ceea ce era mai onest, mai de treabă, mai curățel s'a dus în România, a rămas dar

tot ce e mai dubiu, fără lege și fără D-deu, și mai sosind și din Rusia tot de felul acesta inchipuiți-ve dar unde ne aflăm! Cei ce mai înainte nu puteau obține nici postul de ușeriu fiind cunoscuți de cei mai răi oameni în societate, ați ei fac totul. De pe acum poporul geme, ce va fi mai târziu? D-deu scie!

* (Resbelul ilustrat). Dni Gr. Luis, librar, și F. A. Lachmann, corespondent militar, au întreprins reproducerea frumoaselor tablouri pe care le esecută acum la Viena, pentru M. S. R. Domnitorul, pictorul Schönberg, tablouri, despre care am mai vorbit și cu altă ocaziune și care reprezintă memorabilele fapte a le armatei române în timpul reshelului cu Turcii.

Campania întreagă este reproducă în 12 tablouri mari pe pînză, în coloare de ulei, întinse pe pervas și puse în ramă poleită în lățime de 12 centimetrii, astfel că dimensiunea totală a tablourilor va fi pentru trei din ele de 97 cent. înălțime și 79 cent. lărgime, ear pentru celelalte 9 de câte 104 cent. înălțime și 79 cent. lărgime.

Toată seria se compune din copii fidele a le originalelor, comandate în cea mai mare parte de Înălțimea Sa Regală Domnitorul Carol I.

Tablourile sînt cele următoare:

A. O șarje de călărași cu M. S. R. în capul coloanei, (episod de manevră).

B. Portretul M. S. R. Domnitorului (în mărime naturală a bustului).

C. Idem M. S. R. Doamnei (în mărimea naturală a bustului).

D. Atacul Griviței în ziua de 30 August 1877.

E. Trecerea armatei române peste Dunăre la Corabia.

F. Bombardarea Vidinului, M. S. R. în bateria Carol la 15 Maiu 1877.

G. Inspecția M. S. R. în interiorul redutei Grivița.

I. Întîlnirea Mușirului Ghazy Osman Pașa cu M. S. R. după capitularea Plevnei la 28 Noemvre 1877.

L. Atacul pozițiilor inamice la 27 August 1877.

M. Reluarea Griviței la 31 August 1877 dimineața.

N. Atacul pozițiilor de la Dolne-Dubnik la 31 Octemvre 1877 de cătră cavaleria română.

O. Trecerea M. S. R. peste plătoul dela Bucov la 28 Noemvre 1877.

Tablourile subt lit. A și B sînt deja gata, și în adevăr ele nu lasă nimic de dorit.

Prețul tablourilor în capitală va fi de câte 40 lei unul. Persoanele care doresc a posede aceste tablouri se pot adresa la d-nii editori, precum și la magazinul de tablouri al d-lui Harsch și C-ia, calea Victoriei, Nr. 74. Se pot chiar face abonamente pentru seria întreagă, pentru care sfîșit s'au împărțit liste de subscripțiuni. Doi lei din prețul vîndării fie-cărui tablou sînt destinați în folosul văduvelor și orfanilor soldaților români căduți pe câmpul de luptă, ear sumele dobândite se vor publica prin diare.

Nu ne îndoim, că ori-care bun Român va căuta a și împodobî locuința sa cu unul sau mai multe din aceste tablouri, care amintesc vitejia Românilor și iubirea sa de patrie și onoare.

* (O nouă Barbara Ubryk în Rusia). Mare senzațiune a făcut în toată Rusia, arestarea șefului de Poliție dela Symferopol ce s'a făcut la 26 Februarie. Acest onorabil se numește Peremischko, ear cauza senzațională care s'a pus la adăpost după diarul „Krymsky Liston“ ce apare în Symferopol, e următoarea: „La anul 1861, imediat după emanciparea țeranilor, o jună țerancă anume Teodosia Kamyschenko în etate de 16 ani, care n'a fost nicăierea conscribită a întrat în serviciul șefului de poliție Peremischko ca slugă cu o leafă lunară.

de 1 carboavă și 50 capeice. Câte-va zile după ce intrase în serviciul numitului, ea fii închisă într-o bucătărie și de atunci până la 24 Februarie 1879 dina eliberării sale prin judele de instrucțiune va să dică 19 ani a stat închisă în acea bucătărie. Cu densa împreună trăiau hulubii și câinii d-lui șef de poliție. În tot timpul cât a stat închisă o singură dată scăpase pe uliță, fii însă imediat prinsă de oamenii chinuitorului seu și pusă sub o pază mai riguroasă. Măncarea ei era a cânilor. Nici o și nu trecea să nu fie bătută cu curele, bețe, vèrgi și clește de fer, într'un cuvânt cu ori ce i cădea filantropului în mână. Adese se întâmpla că recurgea la ajutorul vezeteului care o bătea până ce se acoperea corpul victimei de vânătăi și sânge. Toate aceste sunt constatate prin nenumărați marturi. La constatarea medică că ce i se face la 24 Februarie încă corpul ei era ca hăcut. Cu toate aceste chinuiri victima n'a cădut în idiotism, căci când a fost liberată la început nu voia să creadă această fericire, dar repetându-i că pozițiunea sa teribilă sa sfârșit obrazii sei palizi începură a se colora, după care începă a spune istoria suferințelor sale în timp de 19 ani. Terminând s'a rugat ca să fie obligat șeful de poliție a'i plăti leafa pe trei ani. Nenorocita a fost instalată într'un asil.

* (Frica de ciumă). Un părinte de familie în timpul unei îngrozitoare epidemii de ciumă, visează noaptea că, din casa lui vor muri șase indiviși de ciumă. Cum s'a sculat a doua zi, cea dintâia grijă i-a fost, să numere persoanele din curtea sa, și constată că cu el făceau șase. O frică mare i cuprinsese sufletul, și avu imprudența a comunica aceasta la toți din curte. Lucru curios; că de a doua zi a început să moară din curte câte unul astfel că remase el singur. Poziția în care se afla acest nenorocit era din cele mai triste, căci el și aștepta moartea din minut în minut. Nesce prietini ai lui, aflând frica în care se află profitară de ocazie, spre a'i fura tot ce avea. În timpul nopții bat la ușă spuind că este ciuma, care vine să l ia: nenorocitul să culcă frumos în pat cădând în nesimțire. Borfașii i fură tot, și când s'a făcut ziua, a vădut că nu este mort, însă n'avea cu ce săși cumpere pâne și carne, astfel că a murit de foame, ear nu de ciumă. Miraculoase sunt efectele fricii, în timpul epidemiilor.

„Timpul.“

* (Locomotivă de stradă). Pe timpul expozitiunii din Paris ajunse pe Champ de Mars o locomotivă de stradă din Zürich. Această locomotivă a parcurs în nouă zile distanța de 580 Chilometri dela Zürich la Paris. Constructorii acestei mașini primară din partea deregătorilor permisiunea specială, de a merge cu ele pe drumul de țară. Consumarea de cărbuni a fost de 4250 Chlgr.; cărbunii s'au cumpărat pe drum, Consumarea apei 25,000 Chlgr. Greutatea mașinii 6300 Chlgr., cu cărbuni și apă cu tot. Mașina se învârtea ușor într'un cerc de 6 metri de diametru. Călătoria s'a făcut fără nici un accident deși a trecut prin multe sate și orașe.

* (Mijloc pentru stărpirea omidilor). Omidă se nasce din fluturi (Cantaeg); aripile lor sunt albe trase, în trăsături negre. În luna lui Iunie femeia ouă pe frunze, ouele sunt galbene în forma lindinei și spre toamnă resar mici vermișori, și se învâluiesc în frunze, pe ramul pomului cu țesătură painginoasă. Peste iarnă sufer geruri, umeđeli, înghețături, și de nimică nu se vatămă. În primăvară de odată se ivesc cu desvălirea

frunzelor copacului și produc mare daune pomilor roditori. Stărpirea omidilor este foarte cu lesnire acuma în luna lui Martie și Aprilie, dimineața sau în desară, când este vremea liniscită și nu bate vântul, luând o făclie (torțe sau masală) aprinsă legată de o prăjină, le atingi, ear cuiburile lor să ard prin pèrlit, pomul nu se vatămă. Dară dacă se va curăți prin forfecii, cade omida la pământ, și cu vremea, de jos se sue pe arbori, totuși este mai bine a fi arsă omida.

* (Un meteor). Un meteor a fost observat de curând la nordul Angliei. El avea aparența unui glob de foc scoborându-se încet spre orizont și răspândind o lumină atât de via încât se putea vedea ca ziua. Căderea bolidului a fost însoțită de un sgomot asemenea cu a trăsnetului din depărtare. La Iork giumurile caselor au fost șguduite, și mai mulți locuitori au cređut la un cutremur de pământ.

* (Pozițiunea Paradisului pământesc). D. Delitzch, un asiriolog savant, a stabilit, prin mijlocul unor documente diverse de o înaltă anticitate, că Edenul era situat în Babilonia, în spațiul cuprins între Tigru, Eufrat și cele două canale numite Pison și Ghion, și de cari vorbește Biblia. Acum trebuie să ne aseptăm că într'o și D. Delitzch va descoperi arborele cunoscinței binelui și al rēului, faimosul măr a lui Adam și Eva.

* (S'au născut doi gemeni). Pentru cuvinte de familie pe cari nu avem trebuință să le desvoltăm aci, sunt despărțiți unul de altul și crescuți în țeri deosebite.

Trei-deci de ani după aceea se întâlnesc din întâmplare, pentru prima oară și rămân amândoi încremeniți de asemănarea lor mutuală.

— Mă iartă, domnule, dise unul din ei luânduși pălăria cu politețe, mi se pare că noi ne am cunoscut odată unde-va?

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Schițe din florărit. *)

Clematis L. — Curpenul.

Curpenul (Năprasnicul, Luminoasa) este mai de multe soiuri, unele indigene mai de rēnd, altele mai nobile, aduse din China și Japonia și vrednice a fi numărate între cele mai frumoase tufe acățătoare.

Principalele soiuri sunt:

1. *C. recta* L. — Curpenul drept (germ. — Aufrechte Waldrebe; fran.-Clématite droite) cu trunchiul (coturul) îndreptat în sus, neted, de-asupra crengos, măsurând preste 1 metru în lungime. Florile sale albe răspândesc un miros plăcut și formează împreună un buchet mai mult uriaș ca frumos.

Acest curpen înflorește cam pe timpul secerișului și se poate cultiva în grupe, deschilinit sau în amestec cu alte asemenea tufe sau arborei.

Prăsirea se face desbinând trunchiurile la câte 3—4 ani sau semănând cuprinsul fructelor în tipsii cu pământ ușor.

Tufele mai bătrâne să nu se întinerească de cât la câte 5 ani odată. Aici mai aparține și curpenul drept cu floarea învoaltă.

2. *C. azurea* Hort. — Curpenul albastru, o tufă acățătoare ce s'a fost importat din Japonia, unde crește în stare selbatică. Foile sunt pèroase și inzestrate cu lungi codițe;

*) Veđi „Tel. Rom.“ a. 1878. Nr. 146.

florile singurate, deschise, aproape 15 centim. late, compuse din câte 8 foițe (petale) lungurețe și de o colorare albastră, une-ori albă, violetă, trandafirie sau castanie.

De o rară frumșeță este var. cu floarea învoaltă și albă ca neaua.

3. *C. lanuginosa* Lindl. — Curpenul lănos are foi late în forma inimii, la vèrf ascuțite și pe deasupra de un verde întunecat. Florile inzestrate cu lungi codițe lănoase, formate din câte 6—7 foițe.

Acı aparțin numeroase varietăți cari de cari mai frumoase cu floarea castanie (var. *hybrida rubro-violacea*), albastră închisă (var. *Tunbridgensis*), trandafirie (var. *Lady*) etc., uneori cu vèrgi sau pete de o altă colorare.

Varietățile mai gingașe, precum *Vesta* (cu flori albe și stamine întunecate), *Thomas Moore* (cu flori violete închise și stamine albe), trebuie acoperite în ajunul unei cu frunziș, tufe de brad sau paie și adunând pe lângă rădăcini pământ uscat. Ele se culti-vă în fața soarelui la un loc scutit de vènturi aspre într'un pământ îngrășat cu putregaiu de pădure în amestec cu năsip mērunț. Preste vară se udă bărbătesce des de dimineață sau sara pe recoare.

Curpenii lănoși se potrivesc de minune spre a îmbrăca și împodobi pèreți, ziduri, tufișuri, trunchiuri de arbori etc. Cultivați fiind în oale sau vase de lemn, ei se ernează într'o odaie recoroasă, scurtând mai întâiu înlădițele cam pe jumătate; în primăvară se provéd cu aer și lumină mai multă și apoi se așează unde-va afară. Prăsirea din butași este ușoară.

Convallaria L. — Lăcrimioarele, Mărgăritărelele.

Cine nu cunoaște aceste floricele drăgălașe și albe ca crinul, aceste „lăcrimi de ânger“ ale primăverei, răspândind miros de o nespūsă dulceată. Prin grădini aflăm cultivându-se mai ales varietăți măestrite cu floarea învoaltă sau simplă, albă sau trandafirie, cu foi verđi sau vèrgate pe de margine.

Lăcrămioarele iubesc un pământ ușor, proaspēt și bogat în remășițe vegetale, reușind mai cu samă unde-va la nmbă printrē tufe, împrejurul arborilor sau în șosul unui rozor, movile etc.

Prăsirea se face așa, că desbinăm din trei în trei ani trupinile mai bătrâne. Nouēle plānte se sādese la o distanță de preste 20 cent., acoperind pământul cu frunziș și smulgēnd mai târđiu o parte a mlădițelor cu scop de a concentra sucul nutritiv. Ur-marea este, că cotoarēle remase înaintează grabnic și produc flori de o mărime și frumșeță deosebită.

M'ași depărta de scopul propus, voidn să tractez aici cultura cu totul particulară, la care ar trebui supuse lăcrimioarele, dacă este să înflorească în odăile de locuit prin Decemvrie sau Ianuarie.

Datura L. — Ciuma-fetei.

Ciuma-fetei este cunoscută și sub numele de Laur, Bolundăriță, Turbare etc. (germ. *Stech-äpfel*; fran. — *Stramoine*). Soiurile și varietățile mai de frunte sunt:

1. *D. fastuosa* L. — Ciuma-fetei egipteană un fel de tufă puțin crengoasă, 1/2—1 m. înălțime; foile alterne, dințate, ovale și cam ascuțite; floarea albă ca laptele sau violetă, în forma unei pālni resfrānse, răspândind un miros plăcut; fructele presintă un fel de capsule mari ghimpoase.

Ciuma-fetei egipteană este o floare anuală cu drept cuvânt foarte prețuită din cauza frumșeții și mirosului ei admirabil. Aceasta se poate dice cu atât mai vèrtos despre varietățile

cu crengi purpurii și flori duple, crecute oare-cum una într'alta.

Semēnatul se îndeplinesce primăvara de timpuriu într'o resadnă caldă, sādind apoi tinerile plānte în oale sau tipsii cufundoase. Plāntarea în grădină urmează a se face pe la sfîrșitul lui Maiu așa, că desertăz plānte cu pământ cu tot; altcum se prind cu anevoie sau se uscă chiar. Aproape toate varietățile continuă a înflori din Iulie până prin Octomvrie. Pământul, în care se cultivă, să fie pufăios, bogat în materii organice și situat în fața soarelei. Vara să se ude des, cu deosebire în vreme de seceță.

2. *C. humilis* Desf. — Ciuma-fetei galbină nu crește mai mare de 1/2 m. Florile de regulă galbene deschise, înfipte una într'alta în număr de două sau trei.

Se prāsese în modul descrie. Floarea ține din Septemvrie până toamna târđiu. În oale reușesc bine, mai ales dacă se udă adese ori și se epune aerului și căldurei.

Varietățile cu floarea albă, albastră, trandafirie etc. merită și ele o cultură cât mai răspândită.

D. Comșa.

Posta Redacțiunii.

Correspondentului nostru în Timișoara: Ne credem, că va fi chiar oportun a suleva chestiunea la moment. Ceva mai târđiu.

Ar fi bine dacă ne ai da voie a modifica puțin la unele locuri pentru a nu veni în colisiune cu legile de presă.

Bursa de Viena

din 21 Martie n. 1879.

Metalicele 5%	64 50
Împrumutul naț. 5% (argint)	64 50
Împrumutul de stat din 1860	117 50
Acțiuni de bancă	791 —
Acțiuni de credit	245 70
London	117 30
Argint	— —
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 33

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitatiuni: în 17 Aprilie și 17 Mai imob. rēmasului după Sara Horvath în Hērēu (trib. Deva); în 30 Aprilie și 6 Iunie imob. lui Daniilă Csiki în Cuișd; în 28 Aprilie și 4 Iunie imob. lui Petru Barabas și Stefan Deak în Panit (trib. M. Vársahely); în 17 Aprilie și 17 Mai imob. lui Vasilie Tămaș în Tohat; în 17 Aprilie și 17 Mai imob. lui Stefan Cioban în Tohat (jud. cerc. Aiud); în 29 Martie și 29 Aprilie imob. lui Iosif Stroli în Unedoara (jud. cerc.); în 28 Martie imob. dnei Anton Barbat în Deva (trib); în 31 Martie imob. „Primei societăți de manufactură lănară în Transilvania în Orilat (trib. Sibiu); în 29 Martie și 5 Aprilie imob. masei concursuale după Iosif Hadnagy în S. Szt. György (jud. cerc.); în 9 Maiu și 15 Iunie imobil. lui Francisc Kelemen și soți în M. Szt. Anna (trib. M. Vársahely); în 1 Aprilie și 6 Maiu imob. lui Dușu Radu Stinghe în Brașov (trib.); în 28 Martie imobil. lui Luso Dumbravă în Brazova (jud. cerc. Hațag); în 28 Martie și 28 Aprilie imob. lui Pavel Karácsony în Nagy bányo (jud. cerc.).

Nr. 55/1879.

2—3

EDICT.

Rachila Tudur Cureau din Apoldul superior, legiuita soție a lui Vasilie Pătruș din Turnișor, carea aproape de 4 ani a părăsit cu necredință pre bărbatul ei, pribegind prin lume fără a se scı ubicațiunea ei, se provoacă a se presenta în termin de un an înaintea subsemnatului scaun ppresbiterial, căci la din contră, procesul divorțial intentat de bărbatul ei, se va pertracta și decide și în absența ei.

Mercurea la 5 Martie 1879.

Dela scaunul ppresbiterial al Mercurei.

I. Droc m. p.
adm. prot.